

Til lovforslag nr. L 140. Vedtaget af Folketinget ved 3. behandling den 30. maj 1990*)

Forslag

til

Lov om kursus til højere forberedelseksamen og om studieforberevende enkeltfagsundervisning for voksne m.v.

Kapitel 1

Uddannelser og eksamen

§ 1. Kursus til højere forberedelseksamen er en almen og studieforberevende uddannelse for voksne og unge.

Stk. 2. Studieforberevende enkeltfagsundervisning er et tilbud til voksne om supplerende uddannelse på flere niveauer.

Kursus til højere forberedelseksamen

§ 2. Ved kursus til højere forberedelseksamen gives undervisning i billedkunst, biologi, dansk, datalogi, design, dramatik, engelsk, erhvervsøkonomi, film- og tv-kundskab, filosofi, fransk, fysik, geografi, historie, idræt, italiensk, kemi, matematik, musik, oldtidskundskab, psykologi, religion, russisk, samfundsfag, spansk, teknikfag og tysk. Der gives endvidere kurserne kollektiv uddannelses- og erhvervsorientering.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan bestemme, at der skal gives undervisning i yderligere fag.

§ 3. Højere forberedelseksamen giver adgang til videregående uddannelser med de begrænsninger, der fremgår af de regler, der er fastsat herom.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om kursus til højere forberedelseksamen, herunder om, hvilke fag der er fællesfag, og hvilke der tillige eller alene er tilvalgsfag, samt om mindstekrav med hensyn til antallet og sammensætningen af til-

valgsfag, der sammen med fællesfagene udgør en samlet eksamen for den enkelte studerende.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler om, at et fag i en samlet hf-eksamen kan erstattes af det samme fag fra en anden gymnasial uddannelse på tilsvarende eller højere niveau.

Stk. 4. Hf-uddannelsen kan gennemføres som et samlet 2-årigt forløb eller tilrettelægges som enkeltfagsundervisning.

Studieforberevende enkeltfagsundervisning

§ 4. Studieforberevende enkeltfagsundervisning omfatter de fag og de niveauer, som indgår i højere forberedelseksamen, jf. § 2. Endvidere kan der gives undervisning i fag fra gymnasiets fagrække, herunder det højeste gymnasiale niveau, jf. lov om gymnasiet m.v.

§ 5. Studieforberevende enkeltfagsundervisning giver gennem undervisning i enkelte fag eller særligt tilrettelagte uddannelsesforløb voksne grundlag for videregående uddannelse og mulighed for at supplere tidligere uddannelse eller for at forbedre deres erhvervsmuligheder.

Stk. 2. Prøver i enkelte fag i hf's fagrække kan sammenstyckes til en højere forberedelseksamen, jf. § 3.

Stk. 3. Prøver i enkelte fag i gymnasiets fagrække kan sammenstyckes til en studentereksamen efter nærmere regler, som fastsættes af undervisnings- og forskningsministeren.

Fælles bestemmelser

§ 6. Undervisnings- og forskningsministeren

fastsætter nærmere regler om undervisningen, herunder om det enkelte fags indhold og omfang og om, på hvilket niveau fagene tilbydes. Hvor et fag har flere niveauer, kan der bygges videre fra et lavere til et højere niveau.

Stk. 2. Undervisningen i hvert fag, bortset fra billedkunst, idræt og musik som fællesfag i et samlet 2-årigt hf-forløb, jf. § 3, afsluttes med prøve.

Stk. 3. Studerende, der ikke har deltaget i undervisningen til højere forberedelseksamen eller i studieforberedende enkeltfagsundervisning, kan aflægge prøve som selvstuderende.

§ 7. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter regler om eksamen, herunder om fordringer og eksamensopgivelser, prøver, censur og karakterer, samt om udstedelse af eksamensbevis.

§ 8. Der tilbydes de studerende individuel uddannelses- og erhvervsvejledning efter regler, der fastsættes af undervisnings- og forskningsministeren.

§ 9. Til handicappede studerende gives der specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter regler herom.

Stk. 2. For kursister, der midlertidigt på grund af sygdom i længere tid ikke kan følge den almindelige undervisning, iværksættes der undervisning efter regler, der fastsættes af undervisnings- og forskningsministeren.

§ 10. Studerende, der tilhører et trossamfund uden for folkekirken, fritages efter anmodning for at deltage i undervisning og prøve i religion. Er den studerende undergivet forældremyndighed, kan fritagelse kun ske med samtykke fra dennes indehaver.

Kapitel 2

Optagelse

§ 11. En ansøger kan optages på et 2-årigt forløb til højere forberedelseksamen, hvis

1) ansøgeren har afsluttet 10. klassetrin i grundskolen og aflagt udvidet afgangsprøve i dansk samt i to af fagene matematik, engelsk, tysk eller fransk og desuden efter den afleverende skoles opfattelse forventes at kunne følge undervisningen på tilfredsstillende

lende måde og fuldføre den på normal tid, eller

2) ansøgeren har afsluttet grundskoleuddannelsen mindst ét år forinden og på baggrund af personlige og faglige kvalifikationer, der vurderes konkret af rektor eller forstanderen på den modtagende institution, forventes at kunne følge undervisningen på tilfredsstillende måde og fuldføre den på normal tid.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om optagelsen, herunder om, i hvilke tilfælde en ansøger, der ikke opfylder betingelserne i stk. 1, kan optages.

§ 12. En ansøger kan optages til studieforberedende enkeltfagsundervisning efter reglerne i § 11, stk. 1, nr. 2.

§ 13. Optagelse til undervisning, der fører til højeste gymnasiale niveau i et fag, jf. § 4, sker efter rektors eller forstanderens konkrete vurdering af ansøgerens kvalifikationer.

§ 14. Ansøgere optages på den institution, de ønsker, såfremt der er plads. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler om fordelingen af kursister mellem kurserne.

Kapitel 3

Regional styring og kursusstruktur

§ 15. Undervisningen foregår på amtskommunale, statslige eller private uddannelsesinstitutioner. Undervisningen indgår enten som en del af institutionens virksomhed eller foregår på et selvstændigt kursus efter denne lov.

Stk. 2. Der kan mellem institutioner samarbejdes om undervisningsmidler, lokaler, administration, ledelse, lærerkræfter og holddannelse.

Stk. 3. Et selvstændigt kursus kan tillige tilbyde undervisning i henhold til anden lovgivning.

§ 16. Amtsrådene kan oprette og nedlægge kurser og har det overordnede ansvar for disse kursers drift.

Stk. 2. En beslutning om nedlæggelse af et selvstændigt amtskommunalt kursus skal ledsages af en afviklingsplan, som skal godkendes af undervisnings- og forskningsministeren.

§ 17. Amtsrådene sikrer kursuskapacitet til de 2-årige hf-undervisningsforløb i et sådant omfang, at alle ansøgere, der opfylder optagelsesbetingelserne i § 11, kan optages.

Stk. 2. Amtsrådene sikrer, at kvalificerede ansøgere til studieforberevende enkeltfagsundervisning inden for en rimelig tid og en rimelig geografisk afstand kan optages på den ønskede undervisning.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler om koordinering af undervisningstilbudet i bestemte fag, der er nødvendige for optagelse til videregående uddannelse, samt pålægge amtskommuner at oprette undervisning i sådanne fag.

§ 18. Undervisnings- og forskningsministeren kan godkende, at private opretter kurser, der tilbyder undervisning i henhold til denne lov.

Stk. 2. Private kurser skal være selvejende institutioner, hvis vedtægter godkendes af undervisnings- og forskningsministeren efter nærmere fastsatte regler. Undervisnings- og forskningsministeren kan i øvrigt fastsætte regler for godkendelsen.

Stk. 3. En godkendelse kan tilbagekaldes, hvis kurset ikke overholder fastsatte regler eller meddelte påbud.

Kapitel 4

Kursernes ledelse

Selvstændige amtskommunale kurser

§ 19. Amtsrådet træffer beslutning om:

- 1) bevilling til amtskommunens kurser og den økonomiske ramme for det enkelte kursus,
- 2) ansættelse af rektor, jf. dog § 35. Ansættelsen sker, efter at Undervisnings- og Forskningsministeriet har udtalt sig om, hvilke ansøgere der har de nødvendige kvalifikationer til at bestride stillingen,
- 3) ansættelse og afskedigelse af lærere og andet personale i øvrigt, jf. dog § 35. Ansættelse og afskedigelse sker efter indstilling fra rektor,
- 4) specialundervisning,
- 5) kursisters afholdelse af udgifter til undervisningsmidler, jf. § 29, og
- 6) kursets maksimale antal klasser samt det mindste antal kursister, kurset er forpligtet til at optage efter ansøgning.

Stk. 2. Amtsrådet kan pålægge et kursus at tilbyde bestemte fag, jf. § 17, stk. 3.

Stk. 3. Amtsrådet kan delegere sin kompetence eller dele heraf efter denne lov til bestyrelserne bortset fra bevillings- og arbejdsgiverkompetencen.

§ 20. Ved selvstændige amtskommunale kurser oprettes en bestyrelse.

Stk. 2. Bestyrelsen omfatter repræsentanter for amtstrådet, kommunalbestyrelserne i kursets opland, kursisterne og personalet og kan omfatte andre, herunder repræsentanter for de videregående uddannelser og erhvervslivet. Repræsentanterne for kursister og personale må ikke udgøre et flertal i bestyrelsen. Kursets rektor er tilforordnet bestyrelsen uden stemmeret.

Stk. 3. Bestyrelsens sammensætning, valg måde og kompetence skal fremgå af kursets vedtægter, som fastsættes af amtstrådet.

Stk. 4. Bestyrelsen fastlægger efter indstilling fra rektor det maksimale antal kursister i klasserne, jf. § 19, stk. 1, nr. 6, og kursets fagudbud, jf. dog § 19, stk. 2, samt ferieplan. Bestyrelsen skal herudover medvirke ved løsningen af sociale opgaver i tilknytning til kursus, fastsætte kursets ordensregler og medvirke ved byggesager og kan stille forslag til amtstrådet om bygningernes forbedring m.v.

Stk. 5. Bestyrelsen fastlægger efter indstilling fra rektor og inden for den økonomiske ramme, der er fastlagt af amtstrådet, kursets budget.

§ 21. Rektor er kursets daglige leder og er ansvarlig for kursets virksomhed over for amtstrådet, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Rektor har det pædagogiske ansvar for kursets undervisning og eksaminer over for undervisnings- og forskningsministeren.

Stk. 3. Rektor leder og fordeler arbejdet mellem kursets ansatte og træffer alle konkrete afgørelser vedrørende de studerende, herunder om optagelse af kursister.

Stk. 4. Rektor afholder eksamen og udsteder bevis herfor.

§ 22. Hvert kursus nedsætter et pædagogisk råd, der omfatter rektor og alle kursets lærere.

Stk. 2. Det pædagogiske råd er rådgivende for rektor.

Stk. 3. Det pædagogiske råd fastsætter selv sin forretningsorden og vælger sin formand.

§ 23. Hvert kursus nedsætter et kursistråd, som vælges af og blandt kursisterne.

Stk. 2. Kursistrådet afgiver udtalelser til rektor, herunder i generelle sager om kursisters forhold.

Selvstændige private kurser

§ 24. For selvstændige private kurser finder § 20, stk. 1, § 21, jf. dog stk. 3, § 22 og § 23 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Bestyrelsen for et privat kursus ansætter og afskediger rektor. Ansættelsen skal godkendes af undervisnings- og forskningsministeren.

Stk. 3. Rektor er ansvarlig for kursets virksomhed over for bestyrelsen.

Andre uddannelsesinstitutioner

§ 25. For undervisning, der finder sted på uddannelsesinstitutioner, der er oprettet i henhold til anden lovgivning, finder bestemmelserne i § 19, stk. 1, nr. 1, 3, 4, 5 og 6, tilsvarende anvendelse. På kommunale, statslige og private institutioner varetages amtsrådets funktioner af henholdsvis kommunalbestyrelsen, undervisnings- og forskningsministeren og bestyrelsen, jf. § 34. § 19, stk. 2, finder anvendelse ved amtskommunale uddannelsesinstitutioner.

Stk. 2. I øvrigt følges de ledelsesregler, der er fastlagt for de nævnte institutioner, ligesom der tillægges lederne samme beføjelser, som er tillagt rektor på et selvstændigt kursus, jf. § 21. Endvidere tillægges der forstandere for voksenuddannelsescentre beføjelsen til at fastlægge kursets fagudbud til højere forberedelseseksamen og studieforberedende enkeltfagsundervisning, jf. dog § 19, stk. 2.

Det centrale pædagogiske tilsyn

§ 26. Undervisnings- og forskningsministeren har det overordnede ansvar for og fører tilsyn med undervisning og eksamen i henhold til denne lov.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan give pålæg til rektor eller forstanderen i pædagogiske anliggender samt fastsætte regler om klage over og omgørelse af trufne afgørelser i forbindelse med eksamen.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan, jf. stk. 1, fordrø de nødvendige oplys-

ninger vedrørende kurserne, herunder foranstaltede besøg på kurserne.

Stk. 4. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter regler om indsamling af oplysninger fra kurserne.

Kapitel 5

Finansiering

§ 27. Undervisningen finder sted på uddannelsesinstitutioner, der drives af amtsrådene, staten eller af private. Driften indebærer, at der sikres midler til efteruddannelse af personalet.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan yde tilskud til forsøgs- og udviklingsarbejde, til efteruddannelse og eventuelt til andre formål.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte bestemmelser, der regulerer amtskommunernes driftsudgifter pr. studerende.

§ 28. Den amtskommune, der på en amtskommunal institution optager en ansøger med hjemsted uden for amtskommunen, kan kræve godtgørelse for de hermed forbundne udgifter fra den amtskommune, hvor den pågældende er hjemmehørende.

Stk. 2. En person anses for hjemmehørende i den amtskommune, hvor folkeregisterkommunen er beliggende.

Stk. 3. Amtskommunen kan kræve betaling fra en anden amtskommune for udgifter til undervisning af personer, der er hjemmehørende i amtskommunen, men som ved beregning af kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner indgår i folketallet i den anden amtskommune.

§ 29. Undervisningen i henhold til denne lov på offentlige uddannelsesinstitutioner samt på erhvervsskoler er vederlagsfri.

Stk. 2. De undervisningsmidler, der er nødvendige for undervisningen, skal stilles til rådighed for kursisterne uden betaling, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan bestemme, at kursisterne i begrænset omfang selv anskaffer undervisningsmidler. Betaling for fotokopier til undervisningsbrug kan fastsættes som en gennemsnitsbetaling for kursets kursister eller for grupper af kursister på institutionen.

Stk. 4. Undervisnings- og forskningsministeren kan delegerer sin beføjelse efter stk. 3 til vedkommende amtsråd eller til institutionerne.

Stk. 5. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler om, at studerende, som indstiller sig til prøve uden at være tilmeldt undervisningen (selvstuderende), skal betale et gebyr.

§ 30. Staten yder tilskud til private kurser efter reglerne i lov om statsstøtte til visse private skoler under følgende betingelser:

- 1) Kursus skal som et gennemsnit af de tre seneste finansår, i hvilke der har været virksomhed, have haft mindst 8 kursister pr. klasse.
- 2) Kursets rektor og lærere skal være aflønnet efter de for offentlige kurser gældende regler.
- 3) Kursets rektor og lærere skal være medlemmer af vedkommende pensionskasse eller over for undervisnings- og forskningsministeren godtgøre, at der på anden måde er sikret dem en passende pension.

Kapitel 6

Lærerne

§ 31. Ansættelse som adjunkt eller lektor til undervisning i henhold til denne lov eller som rektor for et selvstændigt kursus er betinget af, at den pågældende inden for den i § 2, stk. 1, nævnte fagrække har bestået kandidateksamen eller magisterkonferens ved et universitet eller et universitetscenter. Undervisnings- og forskningsministeren kan godkende, at ansøgere, som har gennemført anden tilstrækkelig uddannelse, ansættes i de nævnte stillinger. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler for, hvilke faglige betingelser der skal være opfyldt som betingelse for ansættelse.

Stk. 2. Fast ansættelse som lærer til undervisning i henhold til denne lov er betinget af, at den pågældende har bestået en af undervisnings- og forskningsministeren foranstaltet prøve i teoretisk og praktisk pædagogik samt deltaget i fagligt-pædagogisk kursus. Undervisnings- og forskningsministeren kan i særlige tilfælde fravige denne bestemmelse.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren tildeler lærere undervisningskompetence i ét eller flere fag i henhold til reglerne i stk. 1 og 2.

Stk. 4. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om kursus og prøve i teoretisk og praktisk pædagogikum. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler om adgangsregulering til pædagogikum og kan endvidere fastsætte regler om, at pædagogikum kun tilbydes lærere, der er ansat ved en institution, der tilbyder undervisning i henhold til denne lov.

Stk. 5. Alle institutioner, der tilbyder undervisning i henhold til denne lov, har pligt til efter anvisning fra undervisnings- og forskningsministeren at modtage lærerkandidater til gennemgang af kursus i praktisk pædagogik.

Kapitel 7

Forskellige bestemmelser

§ 32. Undervisnings- og forskningsministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelser fra loven, hvis det sker for at fremme forsøgsarbejde. Forsøgene må ikke forringe de studerendes muligheder for at gøre brug af deres uddannelse som grundlag for videregående studier eller rettigheder i anden henseende.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan fravige bestemmelserne i denne lov, hvor et kursus tilbyder undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til videregående uddannelse i Danmark.

§ 33. Efter nærmere regler fastsat af undervisnings- og forskningsministeren kan klager over rektors eller forstanderens afgørelser i pædagogiske anliggender indbringes for ministeren.

Stk. 2. Klager over afgørelser, der er truffet af bestyrelser eller tilsvarende organer ved amtskommunale kurser, indbringes for amtsrådet.

§ 34. For så vidt angår kommunale kurser, der tilbyder undervisning i henhold til denne lov i Københavns og Frederiksberg Kommuner, træder kommunalbestyrelsen i amtsrådets sted i de i denne lov nævnte sammenhænge.

Stk. 2. For så vidt angår statslige kurser udøver undervisnings- og forskningsministeren de beføjelser, der i denne lov er tillagt amtsrådet.

Stk. 3. For så vidt angår private kurser træder den private institutions bestyrelse i amtsrådets sted i de i denne lov nævnte sammenhænge.

§ 35. Rektorer for offentlige selvstændige kurser bortset fra kommunale kurser i Københavns Kommune ansættes som tjenestemænd i henhold til reglerne i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Stk. 2. Uansøgt afskedigelse af tjenestemandsansatte rektorer og lærere foretages af undervisnings- og forskningsministeren bortset fra uansøgt afsked på grund af svagelighed eller ved opnåelse af 70 års alder.

§ 36. Tilskud til befordring ydes i henhold til § 28 i lov om gymnasiet m.v.

Kapitel 8

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m.v.

§ 37. Lovens § 26 træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende. De øvrige bestemmelser træder i kraft den 1. januar 1991, men har for så vidt angår undervisningen først virkning fra den 1. august 1991.

Stk. 2. Lov om højere forberedelseseksamen, jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 22. september 1987, ophæves. Bestemmelserne i loven samt §§

1 og 3-5, § 7, stk. 2 og 3, § 8, stk. 1, 3 og 4, og §§ 9, 11, 11a og 13 i lov om prøveforberedende enkeltfagsundervisning m.v. for voksne, jf. lovbekendtgørelse nr. 320 af 4. juli 1983, finder fortsat anvendelse på den undervisning, der er påbegyndt inden den 1. august 1991.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan ophæve de enkelte bestemmelser i lov om amtskommuners overtagelse af visse statskoler og -kursus m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 438 af 27. juni 1986.

Stk. 4. I lov om frikommuner, jf. lovbekendtgørelse nr. 583 af 31. august 1989, som senest ændret ved lov nr. 58 af 7. februar 1990, ophæves § 46 b, jf. dog stk. 5.

Stk. 5. Frikommuneforsøg, der er godkendt efter den i stk. 4 nævnte paragraf, bevarer deres gyldighed.

§ 38. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

H. P. CLAUSEN

/ Ahlmann-Ohlsen